

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР «ІМЕСГ» НААН**

***ЗБІРНИК
ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ***

***VII Міжнародної науково-технічної конференції з нагоди
113-ї річниці від дня народження
доктора технічних наук, професора,
члена-кореспондента ВАСГНІЛ,
віце-президента УАСГН
КРАМАРОВА
Володимира Савовича
(1906-1987)***

«КРАМАРОВСЬКІ ЧИТАННЯ»

***20-21 лютого 2020 року
м. Київ***

УДК 665.73:54-414

ОСОБЛИВОСТІ ОЧИЩЕННЯ ГРУНТІВ ВІД БЕНЗИНУ РІЗНИМИ ФРАКЦІЯМИ СОРБЕНТІВ

М. Ф. КАЛІВОШКО, кандидат сільськогосподарських наук, доцент,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
E-mail: mikolakalivoshko@gmail.com

Актуальність теми. Дослідження процесів поглинання бензину різними сорбуючими матеріалами показують, що серед найбільш важливих факторів, які впливають на рівновагу та кінетику процесів є їх природа, гранулометричний склад, вологість, температура системи.

Поглинання бензину в значній мірі залежить від гранулометричному складу сорбенту. Гранулометричний склад сорбенту визначається сировиною з якої походить, технологією його виготовлення, сипучістю та впливає на прийоми і способи застосування, ефективність. Розміри фракцій сорбентів суттєво впливають на їх поглинальну властивість. Сорбенти певних розмірів фракцій, в залежності від їх природи та особливостей, що характеризуються відповідними фізико-хімічними властивостями та ємністю, проявляють найбільш високу поглинальну властивість. Важливо визначити найбільш оптимальний гранулометричний склад сорбентів при якому спостерігається найвищий їх поглинальний ефект.

Мета наших досліджень передбачала виявлення розмірів гранулометричний склад сорбентів, які забезпечуватимуть як найвищі поглинальну здатність бензину, так і їх доступність, простоту застосування, високу ефективність та економічність. Це стосувалося доступних, поширених та не дорогих як сорбентів мінерального, так і органічного походження.

Результатами наших досліджень, представлені в таблиці 1, характеризують вплив розміру фракцій різних сорбентів на їх поглинаючу здатність бензину. Дослідження проводили при природній вологості і кімнатній температурі, в умовах близьких до нормальних (витримка зразків у бензині становила 24 години).

Загальна тенденція зниження поглинальної здатності (W), при збільшенні розміру частинок, являється об'єктивним наслідком зниження поглинальної поверхні контакту матеріалу з нафтопродуктом. Найбільше зниження

поглинаючої здатності дизельного пального відмічено у шламовому піску, в той же час для стружки і тирси деревини, спостерігається певна залежність W від розміру частинок. Можливо, це пов'язано з тим, що в випадку з стружкою і тирсою деревини основна кількість нафтопродукту поглинається порами і капілярами матеріалу, в той же час, як у випадку з піском та деякими мінералами, виникає лише поверхнєве обволікання частинок. Це обумовлює також суттєві відмінності в абсолютних величинах поглинаючої здатності обговорених матеріалів. Сорбенти органічного походження мають значно вищу поглинальну здатність в порівнянні з мінеральними сорбентами. Проміжне положення займають шлаки, вклад капілярного поглинання в яких має важливе, але не домінуюче значення.

Таблиця 1.

Вплив вмісту частинок на поглинаючу здатність W матеріалів в відношенні до дизельного палива

Найменування сорбенту	Поглинаюча здатність матеріалів, %				
	Розміри частин фракції, мм				
	0,25 – 0,5	0,5 – 2	2 – 5	5 – 7	7 – 10
Металургійний шлак	20,9	20,4	8,3	2,96	2,4
Коксохімічний шлак	24,2	23,8	7,7	4,85	3,26
Пісок річковий	16,1	5,9	0,85	-	-
Пісок шламовий	13,2	3,4	0,2	-	-
Тирса деревини	76,2	74,8	-	-	-
Керамзит	-	-	-	31,8	30,6
Стружка деревини	-	-	-	63,5	60,3
Саманна крихта	-	-	17,3	13,51	8,48

Дослідження впливу розмірів фракцій на поглинальну здатність сорбентів щодо бензину показують, що ступінь поглинання бензину, в порівнянні з важкими фракціями паливно-мастильних матеріалів, значно нижчий в сорбентів мінерального походження. Очевидно це пов'язано з тим, що дизельне пальне володіє більш високим показником обволікання поверхні. Що стосується тирси та стружки деревини, то вони краще поглинають бензин. В даному випадку домінуюча роль щодо поглинання належить капілярам, а не розмірам фракцій. Капілярами бензин краще підіймається і їх заповнює, що впливає на поглинання.

Висновки. За результатами наших досліджень можна зробити висновок, що сорбенти мінерального походження (шлами, піски) найвищу поглинальну

здатність мають при найменших розмірах часток 0,25 – 0,5 та 0,5 – 2 мм. У сорбентів з деревини, а саме, стружки і тирси деревини поглинальна здатність суттєво не залежить від розмірів фракцій, а визначається наявністю та об'ємом пор і капілярністю матеріалу. Стружка і тирса деревини мають в декілька разів вищу поглинальну здатність бензину в порівнянні з мінеральними сорбентами.

Список використаних джерел

1. Набаткин А.Н., Хлебников В.Н. Применениесорбентов для ликвидациинефтяныхразливов. *Экология*. 2000. №11. С.61-68.
2. Тарасевич Ю.И. Природныесорбенты в процессах очистки от нефтепродуктов. К.: Наукова думка, 1981. 208 с.
3. Швед Д.И. и др. Углеродныесорбентырастительногопроисхождения для очистки грунтовых и водныхповерхностей от нефти. *Экотехнологии иресурсосбережение*. 2003. №4. С. 29-31.